

Sisäministeriö; lausunto; Lausuntopyyntö nuorisorangaistuksen kehittämistä koskevasta työryhmämietinnöstä

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa koskien työryhmän mietintöä nuorisorangaistuksensääntelyn kehittämiseksi (2025:54). Sisäministeriö on saanut lausunnon valmisteluun määräajan pidennystä 5.12.2025 asti.

Ehdotuksella pyritään selkeyttämään nuorisorangaistuksen asemaa seuraamusjärjestelmässä, lisäämään rangaistuksen käyttöä kohderyhmään kuuluvien nuorten osalta ja parantamaan rangaistuksen vaikuttavuutta. Tavoitteena on vähentää nuorten uusintarikollisuutta. Nuorisorangaistuksen pääasiallisena kohderyhmänä olisi edelleen alle 18-vuotiaana rikoksen tehneet nuoret, jotka tarvitsevat intensiivistä tukea sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi.

Sisäministeriö on osallistunut työryhmän valmisteluun ja noston sen aikana sisäisen turvallisuuden ja poliisin toimialaa koskevat näkemyksensä esille. Työryhmämietintö on ollut yksimielinen. Sisäministeriö pitää nuorisorangaistuksen uudistamista ja siihen liittyviä ehdotuksia kokonaisuutena arvioiden kannatettavina. Sen lisäksi sisäministeriö kiinnittää huomioita seuraaviin asioihin:

Valtioneuvosto teki 25.4.2024 periaatepäätöksen poikkihallinnollisesta toimenpideohjelmasta nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vuosille 2024–2027, jatkossa nuoriso- ja jengirikollisuuden vastainen toimenpideohjelma (OM 2024:13). Sen mukaisesti sisäministeriön johdolla on käynnistetty ilmiön torjuntaa ja tiedon jakamista varten koordinaatio- ja yhteistyöryhmä. Työ on käynnistynyt ja sen työn aikana on ilmennyt ilmeiset tarpeet nuorisorangaistuksen kehittämiseksi ja ehdotukset vastaavat pääosin kehittämistarpeisiin.

Nuorisorangaistus on tarkoitettu intensiiviseksi seuraamusjärjestelmän interventioksi alle 18-vuotiaana rikoksia tekeväille kohderyhmälle. Tavoitteena on, että nuorisorangaistus olisi intensiivisen kontrollin ja tuen yhdistelmä, missä rangaistusajan suunnitelmassa yhdistetään varsinainen seuraamus nuoren arkeen ja tarvittaviin tukipalveluihin tavoitteena vaikuttaa erityisesti rikosten uusimisiin. Mietinnön mukaan uudella nuorisorangaistuksella ei ole tarkoitus nostaa ehdottoman vankeuden kynnystä.

Suomessa alaikäisten rikoskäyttäytymiseen puututaan rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän ja lastensuojelun keinoin. Järjestelmät toimivat rinnakkain ja ne ovat toisistaan riippumattomia, vaikka järjestelmien piirissä on osittain samoja lapsia. Sisäministeriö kiinnittää huomiota lastensuojelun

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

prosessin, rikosprosessin ja rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän (rangaistuksen täytäntöönpano) suhteeseen. Niiden tulisi olla erillisiä jatkossakin.

Yleisesti sisäministeriö toteaa, että esityksessä on kuvattu, miten nykyisessä rikosprosessissa tai seuraamuksen arvioinnissa voidaan ottaa huomioon alaikäiseen kohdistuvat lastensuojelutoimet tai lapsen mahdollinen sijoitus (esim. syyttäjän syyttämättäjäättämispäätös, rangaistukseen tuomitsematta jättäminen lastensuojelulaitokseen sijoituksen perusteella). Lastensuojeluun liittyvät toimet eikä lastensuojelun sijoitus ole rangaistus rikollisesta teosta tai rikoksesta. Lastensuojelutoimenpiteiden lisäksi lapsi saattaa tarvita myös seuraamusjärjestelmän velvoitteita rikollisesta elämäntavasta irtautumiseen. Tämän takia on perusteltua, että rangaistusjärjestelmään kuuluvat toimenpiteet (esim. valvontatapaamiset) toteutetaan pääsääntöisesti siitä huolimatta, että lapsi on myös lastensuojelun toimenpiteiden piirissä.

Ehdotuksen mukaan nuorisorangaistukseen tuomittu ei saa olla alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen valvontatapaamisissa, seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvässä työ-, kuntoutus-, koulutus- tai muussa toimintapaikassa eikä täytäntöönpanon edellyttämässä tilaisuuksissa. Sisäministeriö kiinnittää huomiota, että alaikäisen päihteidenkäyttö voi olla itsessään rikos ja päihteiden haltuunsa saaminen voi tapahtua rikoksella. Koska kyse on alaikäisestä lapsesta, joka ei saa käyttää edes laillisia päihteitä, voisi laajemman päihteettömyysvaatimuksen oikeudellinen selvittäminen olla perusteltua.

Lopuksi sisäministeriö toteaa, että uuden nuorisorangaistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on olennaista, että Rikosseuraamuslaitoksella on aidot edellytykset panna täytäntöön uudenlaista nuorisorangaistusta. Se edellyttää riittävää resurssointia ja ammatillista osaamista uuden tehtävän hoitamiseksi. Niin ikään on tärkeää, että nuorisorangaistusten velvollisuuksia rikottaessa varmistetaan käytännöt, joiden avulla niihin puututaan mahdollisimman nopeasti.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisiylitarkastaja

Heidi Kankainen

Liitteet

Jakelu

OM Oikeusministeriö

Tiedoksi

VN/27263/2023-SM-63

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: